

w specjalistycznych gospodarstwach rolniczych, ekologicznych i agroturystycznych, w przemyśle rolno-spożywczym, a nawet w gospodarstwach domowych. Powszechne zastosowanie tej techniki może w przyszłości dać znaczący efekt w skali kraju. W tym celu konieczny jest rozwój edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Od lat w tej dziedzinie odnosi sukcesy organizatorka konferencji, dr J. Kostecka. Propagowane przez nią skrzynki ekologiczne, stosowane w wielu szkołach i gospodarstwach domowych, pozwalają na bezpośrednią obserwację żywych organizmów – dżdżownic i innych składników edafonu przerabiających odpady organiczne. Uczestnicy konferencji wzięli udział w kiermaszu roślin ozdobnych, wyhodowanych na takim kompoście przez dzieci ze szkoły podstawowej.

Na zakończenie obejrzelismy przedstawienie w czterech aktach pt. „Spójrz w głąb gleby” autorstwa J. Kosteckiej, w wykonaniu „aktorów” ze Szkoły Podstawowej w Głogowie Małopolskim. Bohaterami były zwierzęta glebowe radośnie pracujące na działce, na której stosowano wszystkie zasady ekologicznego gospodarowania. Dramat rozpoczął się z chwilą zmiany właściciela, który w miejsce kompostowania i dbałości o odnawianie się zasobów próchnicy glebowej zastosował wyłącznie nawożenie mineralne.

Grzegorz Makulec

Konferencja środowiskowa – Eko-Opole 2000 (Jamrozowa Polana, Hradec Králové, 19–21 X 2000 r.)

Organizatorami konferencji były uniwersytety w Opolu i Hradec Králové. Głównym inicjatorem tych corocznych spotkań jest prof. W. Waclawek, kierownik Katedry Fizyki Chemicznej Uniwersytetu Opolskiego, a uczestnikami pracownicy wielu ośrodków naukowych z całej Polski, praktycy w dziedzinie ochrony środowiska oraz goście z zagranicy (ogółem wzięło udział ok. 100 osób).

Obrady odbywały się w kilku sekcjach. W Sekcji I – Inżynieria ekologiczna – prezentowano nowe, prośrodowiskowe technologie przemysłowe, metody oceny poziomu zanieczyszczeń, ich analizy oraz usuwania ze środowiska. W Sekcji II – Forum młodych – studenci, magistranci, doktoranci i młodzi pracownicy naukowcy w formie referatów bądź plakatów przedstawiali wyniki własnych badań z dziedziny ochrony środowiska. W Sekcji III – Zdrowie, ekologia, rolnictwo – przedstawiciele nauk przyrodniczych omawiali różne aspekty relacji „organizm–środowisko”, problemy kształtowania środowiska i jego wpływ na zdrowotność ludzi.

Wiele referatów było szczególnie interesujących dla przyrodnika. Tak np. J. Bartnicki z Instytutu Meteorologicznego w Oslo mówił o przemieszczaniu się związków azotu i siarki na obszarze całej Europy. Referował zasięg badań terenowych oraz modelowe założenia międzynarodowego programu wieloletnich badań nad wielkoobszarowymi i transgranicznymi zanieczyszczeniami powietrza. Między innymi rozważany jest w tych badaniach ważny metodologiczny problem, czy obserwowana na jakimś obszarze redukcja depozycji zanieczyszczeń jest liniową funkcją rzeczywistej redukcji emisji.

Stwierdzono np. taką zależność w przypadku tlenków siarki, natomiast nie realizowała się ona w pełni dla tlenków azotu.

Z kolei B. Popławska i J. Skrzypski z Politechniki Łódzkiej przygotowali referat pt. „Ochrona atmosfery i klimatu w Polsce – efekty, potrzeby i kierunki działań”, w którym omówili wieloletnie tendencje zmian na terenie Polski poziomu zanieczyszczeń powietrza oraz przyczyny tych zmian, wynikające głównie – jak się okazało – z przekształceń gospodarki narodowej.

W licznych referatach prezentowano metody oceny oraz poziom i jakość zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby różnych terenów, w tym miast. Osobną grupę stanowiły wystąpienia dotyczące analizy zanieczyszczeń żywności, roślin uprawnych oraz kumulacji substancji toksycznych w roślinności naturalnej i zwierzętach. Między innymi A. Trela i A. Kłós z Urzędu Marszałkowskiego w Opolu mówili o możliwościach monitorowania zanieczyszczeń gleby metalami ciężkimi za pomocą topoli białej, a A. Moćko i W. Waclawek (Uniwersytet Opolski) – dżdżownic.

Wiele referatów dotyczyło metod oczyszczania wody i gleby przy zastosowaniu naturalnych i syntetycznych sorbentów. Należy tu odnotować 7 referatów pracowników Uniwersytetu Kijowskiego i Ukraińskiej Akademii Nauk, w których omówiono różne możliwości i ograniczenia stosowania takich metod. Z polskich wystąpień interesujący był referat wygłoszony w ramach Forum młodych (R. Zbytniewski i B. Buszewski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika) na temat różnego typu wiązań pestycydów w kompleksie glebowym, z prezentacją modeli takich wiązań.

Zdarzały się również tematy bardzo specjalistyczne, jak np. plakat K. Kolařa i K. Myřka z Uniwersytetu w Hradec Králové pt. „Rozkład gęstości elektronowej w molekułach aromatycznych polutantów ekosystemów”, którego związki z ochroną środowiska były dla ekologa trudne do ustalenia.

W ramach konferencji znalazło się też wystąpienie ilustrujące reakcje całych ekosystemów na zanieczyszczenia środowiska. E. Dąbrowska-Prot z Instytutu Ekologii PAN w Dziekanowie Leśnym zaprezentowała wyniki kompleksowych badań, prowadzonych w ramach pakietu grantów KBN, dotyczących przyczyn wypadania lasów świerkowych w Karkonoszach oraz ekologicznych konsekwencji tego zjawiska. Omówiła główne źródła zanieczyszczeń (lokalne, transgraniczne, wymywane ze skały macierzystej) powietrza, gleby i wody, ich oddziaływanie na funkcjonowanie kompleksu glebowego, roślinności leśnej oraz zespołów zwierzęcych.

Szczególnie interesujące dla uczestników konferencji spoza kręgów przemysłowych było wystąpienie W. Tomaszewskiego, głównego inżyniera ochrony środowiska w Polskim Koncernie Naftowym Orlen w Płocku. Zaprezentował „Ekologiczny program dostosowawczy na lata 1997–2003”, którego celem jest poprawa złego stanu środowiska, spowodowanego działalnością produkcyjną przemysłu naftowego oraz „Program rozwoju ochrony środowiska na lata 2000–2010”. W oficjalnych dokumentach zawarto zasady ochrony powietrza, wody i gleby, ograniczania hałasu, gospodarki odpadami i ściekami, wprowadzania proekologicznych technologii, a ponadto ocenę zgodności działań w ochronie środowiska z obowiązującymi normami prawnymi, szkolenie kadry oraz stworzenie systemów kontroli realizacji obu programów.

W drugim dniu obrad, w drodze na Uniwersytet w Hradec Králové, uczestnicy konferencji zwiedzili stację monitoringu środowiska w Górach Orlich, jedną z kilku stacji czeskich tworzących sieć monitoringu międzynarodowego. W pobliskim schronisku Chata Masaryka kierownik stacji przedstawił główne problemy techniczne i merytoryczne monitoringu środowiskowego w Czechach.

Konferencja była bardzo interesująca dla ekologa, ponieważ ilustrowała aktualne kierunki badań i realizacji technologicznych w dziedzinie ochrony środowiska. Prezentowany na niej szeroki wachlarz tzw. problematyki ochroniarskiej pozwalał na konfrontację poglądów specjalistów z różnych dziedzin wiedzy na temat priorytetów w tej dziedzinie. Mankamentem był mały udział ekologów, którzy mogliby w szerszym zakresie zilustrować reakcje układów przyrodniczych na zanieczyszczanie i przekształcanie środowiska.

Eliza Dąbrowska-Prot